

Ennallistamissuunnitelman SOVA-kortin eli toimenpidekortin täyttöohje

Tässä dokumentissa kuvataan tarkemmat ohjeet toimenpiteiden vaikutusten arviointikehikon eli ns. SOVA-kortin eli toimenpidekortin täyttämiseen. Jokaiselle ehdotetulle toimenpiteelle täytetään oma kortti. Jos toimenpide poikkileikkaa kahden tai useamman teemaryhmän mukaista aihepiiriä, toimenpidekortti täytetään yhteistyössä kyseisten teemaryhmien kesken.

Toimenpidekortti tukee teemaryhmien työskentelyä. Se sisältää ennallistamisasetuksen EU-formaatin mukaisia kohtia toimenpiteiden kuvauksesta sekä SOVA-lainsäädännön mukaisia kohtia toimenpiteiden vaikutusten tunnistamisesta ja arvioimisesta.

Toimenpidekortin avulla tunnistetaan ja kirjataan ennallistamissuunnitelman toimenpiteiden keskeisimpiä vaikutuksia SOVA-laissa mainittuihin tekijöihin:

- a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- d) luonnonvarojen hyödyntämiseen
- e) a–d-alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

sekä muihin, ennalta valittuihin tekijöihin:

- oikeudenmukaisuus
- haavoittuvat ryhmät
- viranomaistoiminta
- talous

Yksityiskohtaisempia huomioita toimenpidekortin täyttämiseen (numerointi vastaa toimenpidekortin kohtien numerointia)

Kortin osa 1. Toimenpiteen taustatiedot

1. **Nimi.** Kirjaa toimenpiteen nimi
2. **Kuvaus.** Kuvaile toimenpide tarkemmin ml. mahdollinen ohjauskeino toimenpiteen toteuttamiseksi. Voit kuvata myös toimenpiteen kustannukset sekä linkityksen EU typologiaan, sekä ylipäänsä kaikki tarpeellinen tieto, joka toimenpiteen ymmärtämiseksi on välttämätöntä.
3. **Teemaryhmät.** Lähtökohtaisesti valitse yksi teemaryhmä, mutta voit myös valita myös useamman, mikäli toimenpide on useamman teemaryhmän yhdessä sopima.
4. **Ekosysteemit.** Merkitse vasemmanpuoliseen sarakkeeseen mihin ekosysteemiin toimenpide pääasiallisesti kohdentuu ja oikeanpuoleiseen sarakkeeseen, mihin muihin ekosysteemeihin toimenpide kohdentuu. (Huom. tässä ei tarkastella vielä vaikutuksia, vaan ainoastaan toimenpiteen kohdentumista).
5. **Alue.** Valitse yksi tarjotuista vaihtoehdoista, mutta kirjaa lisätietoja tarkentavan kysymyksen mukaisesti.
6. **Natura 2000.** Valitse yksi vaihtoehto.
7. **Asetuksen tavoitteet ja velvoitteet.** Valitse kaikki ne asetuksen tavoitteet ja velvoitteet, joihin toimenpide kohdentuu (Huom. tässä ei tarkastella vielä vaikutuksia vaan ainoastaan toimenpiteen kohdentumista).
8. **Rajat ylittävät vaikutukset.** Valitse kumpi annetuista vaihtoehdoista pätee toimenpiteeseen (poistamalla toinen vaihtoehto). Jos toimenpiteestä aiheutuu valtion rajat ylittäviä vaikutuksia, kuvaile nämä vaikutukset lyhyesti.
9. **Synergiat.** Kirjoita kyllä/ei. Jos kyllä, kuvaile synergiat tarkemmin.
10. **CAP/kalastuspolitiikka.** Kirjoita kyllä/ei. Jos kyllä, kuvaile tarkemmin.

11. **Toteutusvaihe.** Valitse, mikä on toimenpiteen toteutusvaihe (Valitse vain yksi). Ohjauskeinojen osalta toteutusvaihe tarkoittaa ohjauskeinon laadinnan vaihetta.
12. **Tavoiteaikataulu.** Kirjaa toimenpiteen tavoiteaikataulu mahdollisimman tarkasti. Ohjauskeinojen osalta tavoiteaikataulu tarkoittaa ohjauskeinon laadinnan aikataulua.
13. **Nykyiset ohjelmat.** Kirjoita kyllä/ei. Jos kyllä, kuvaile tarkemmin, mikä ohjelma on kyseessä ja tullaanko ohjelmaa jatkamaan entisen kaltaisena vai tullaanko sitä muuttamaan. Kuvaile myös mahdolliset muutokset.

Kortin osa 1. Arvioinnin toteutuksen taustatiedot

14. **Arvioija.** Kirjaa, kuka/ketkä arvioinnin on suorittanut.
15. **Arvioijan teemaryhmä.** Lähtökohtaisesti valitse yksi, mutta voit valita useamman, jos toimenpide on laadittu ja vaikutukset arvioitu yhteistyössä kahden/useamman teemaryhmän kesken.
16. **Päivämäärä.** Muista päivittää päivämäärä aina kun uusi versio arvioinnista valmistuu.
17. **Status.** Valitse yksi.

Kortin osa 2. Toimenpiteen vaikutusten arviointi

Toimenpidekorttia voidaan hyödyntää sekä vaikutusten tunnistamiseen että niiden tarkempaan arviointiin, ja korttia voidaan täydentää arvioinnin kuluessa.

Arvioi kunkin tekijän kohdalla, voiko toimenpiteellä olla vaikutuksia kyseiseen tekijään, ja jos voi, niin arvioi karkeasti vaikutusten suuruusluokka alla olevan asteikon avulla. Mikäli jollain toimenpiteellä arvioidaan olevan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia, voidaan valita useita suuruusluokkia, ja perusteluihin kirjata tarkemmin, mitkä niistä ovat myönteisiä ja mitkä kielteisiä. Arvioinnissa huomioidaan sekä toimenpiteiden **välittömät** että **välilliset** vaikutukset.

1. Mikäli toimenpiteellä ei arvioida olevan vaikutuksia (valinta 0) → Ei tarvitse täyttää sanallisia kohtia, mutta perusteluihin voi halutessaan kuvata, miksi toimenpiteellä ei arvioida olevan vaikutuksia.
2. Mikäli toimenpiteellä arvioidaan olevan mahdollisia (joko myönteisiä ja/tai kielteisiä) vaikutuksia → Väriasteikolta valitaan vaihtoehto kuvaamaan vaikutuksen suuntaa ja suuruutta. Perusteluihin kirjataan, mistä vaikutus syntyy, mikä on sen aikajänne sekä miten vaikutuksia voidaan lieventää.
3. Mikäli toimenpiteen vaikutuksia ei osata/pystyt arvioimaan (valinta?) → Perusteluihin kirjataan, miksi arviointia ei pystytä tekemään ja mitä lisätietoa mahdollisesti tarvitaan.

Vaikutusten arviointiasteikko:		
++	Erittäin myönteinen vaikutus	Huom! Arvioinnissa voi valita myös useita kohtia, jos jollain toimenpiteellä voi olla esimerkiksi sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia.
+	Myönteinen vaikutus	
0	Ei vaikutusta	
-	Kielteinen vaikutus	
--	Erittäin kielteinen vaikutus	
?	Ei tietoa/vaikea arvioida	

Vaikutuksia arvioidessa on otettava huomioon sekä vastaanottava kohde (eli kuinka herkkä se on sietämään mahdollisia muutoksia) että toimenpiteen aiheuttaman muutoksen suuruus kohteessa (eli kuinka voimakkaasta ja pitkäkestoisesta muutoksesta on kyse ja kuinka laajalla alueella se näkyy).

Jokaisessa kohdassa voidaan kirjata myös viitteitä kirjallisuuteen tai lisätiedon lähteisiin.

Huomioi, että joillakin toimenpiteillä voi olla ajallisesti eri tavoin ilmeneviä vaikutuksia. Esim. soiden ennallistamisella voi olla lyhyellä aikavälillä kielteisiä vaikutuksia ilmastonmuutokset hillintään, mutta pidemmällä aikavälillä myönteisiä. Tällöin voit valita, että toimenpiteellä on sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia, ja tekstisarakkeissa kuvailla vaikutukset tarkemmin.

Vaikutuksia lajeihin ei eritellä +/- -arvioissa, vaan ne sisältyvät kyseiseen elinympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin. Vaikutukset voidaan kuitenkin kuvailla tarkemmin tekstisarakkeissa.

Huomioi, että ihmisiin kohdistuvissa vaikutuksissa, vaikutus voi vaihdella kohteen mukaan. Esimerkiksi viihtyvyys on subjektiivista tai toimenpide voi vaikuttaa eri suuntaisesti erilaiseen luonnonvarojen hyödyntämiseen (hyödyttää tiettyä ja haitata toista toimintaa/sektoria). Näissäkin tilanteissa voi asteikolta valita useamman vaihtoehdon, ja perustella valinta selkeästi tekstikenttään.

Tekijöiden arvioinnissa huomioon otettavia vaikutuksia ja mittareita vaikutusten arvioimiseksi¹

Arviointitekijä	Tekijän arvioinnissa otetaan huomioon toimenpiteen mahdolliset vaikutukset mm. seuraaviin asioihin	Mahdollisia mittareita vaikutusten todentamiseen, esim.
Luonto ja ympäristövaikutukset		
Lajeihin ja luontotyypeihin liittyvät tekijät	<ul style="list-style-type: none"> Kasvi- ja eläinlajiston sekä luontotyyppien monimuotoisuus Arvokkaiden elinympäristöjen/luontotyyppien määrä ja laatu Hoidettujen ja/tai kunnostettujen elinympäristöjen määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Lajiston tilaa kuvaavat mittarit (mm. linnut, päiväperhoset) Luontotyyppien määrän ja suojelutason kehitys
Vesistöt ja merialueet	<ul style="list-style-type: none"> Sisävesien sekä rannikko- ja merialueiden vedenlaatu Jätevedet sekä vesistöjen ravinne-, öljy- tai muut kemikaalipäästöt 	<ul style="list-style-type: none"> Vesien ekologinen tila Vesien kemiallinen tila Biodiversiteettimittarit vesistöille
Maaperä, pohjavedet, ilma	<ul style="list-style-type: none"> Maaperän rakenne, eroosio Maaperän saastuminen Pohjavesien määrä ja laatu Päästöt ilmaan, esim. tieliikenne tai puun pienpoltto 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjavesien määrä ja laatu Ilman laatu Maaperän rakenne
Ilmasto		
Ilmastovaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> Kasvihuonekaasupäästöjen määrä Hiilinielut/-varastot Sään ääri-ilmiöihin varautuminen Ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin varautuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kasvihuonekaasu-päästöjen määrä Hiilitase
Ihmisten terveys ja elinolot		
Terveys	<ul style="list-style-type: none"> Ilmanlaatu Melu Mahdolliset terveydelle haitalliset muut päästöt Ravinnon laatu johtuen vedenlaadun ja maaperän muutoksista 	<ul style="list-style-type: none"> Hiukkasten määrä Melun määrä Päästöjen määrä
Elinolot ja viihtyvyys ja virkistysarvot	<ul style="list-style-type: none"> Ihmisten elinolot ja arjen sujuminen Virkistyskäyttömahdollisuudet Pääsy luontoon 	<ul style="list-style-type: none"> Viheralueiden määrä Puuston määrä (rakennetuilla alueilla)
Yhdyskunnat		
Yhdyskuntarakenne	<ul style="list-style-type: none"> Yhdyskuntarakenne ja eri sektoreiden maankäyttö Yhdyskunnan toimintojen sijoittuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Maankäytön muutokset

¹ VN:n lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeessa on listattu laajemmin apukysymyksiä eri vaikutuskategorioiden mukaisesti [Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje](#)

	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyskunnan toimintojen saavutettavuus 	
Maisema	<ul style="list-style-type: none"> • Muutokset maisemassa • Historialliset ja kulttuuriset arvot • Maisemarakenne 	<ul style="list-style-type: none"> • Asukas- tai käyttäjäkyselyt
Rakennettu ympäristö ja kaupunkikuva	<ul style="list-style-type: none"> • Rakennettu ympäristö ja kaupunkikuva • Rakennetun ympäristön esteettömyys • Rakennetun ympäristön tai kaupunkiympäristön visuaalisesti hahmotettava ulottuvuus 	
Kulttuuriperintö	<ul style="list-style-type: none"> • Aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvokkaat kulttuurikohteet
Alueiden elinvoimaisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Alueiden elinvoimaisuus • Elinkeinot 	
Luonnonvarat		
Luonnonvarojen hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Uusiutuvien tai uusiutumattomien luonnonvarojen (ml. energialähteet, kalakannat, puuntuotanto, viljelysato, biomassat) käyttö ja uusiutumistahti • Energian tarve ja kulutus • Kiertotalous ja jätteiden käsittely • maan ja vesien käyttö 	
Talous		
Vaikutukset valtiontalouteen	<ul style="list-style-type: none"> • Esim. mahdolliset kustannukset valtiolle tai muutokset tuloissa 	
Vaikutukset maanomistajiin	<ul style="list-style-type: none"> • Esim. mahdolliset kustannukset, työmäärän lisääntyminen, mahdolliset taloudelliset hyödyt tai muutokset tuloissa 	
Vaikutukset elinkeinoelämään ja yrityksiin	<ul style="list-style-type: none"> • Taloudelliset vaikutukset elinkeinoelämään ja yrityksiin • Yritysten välinen kilpailu ja markkinoiden toimivuus • Investoinnit ja kilpailukyky • Innovaatioiden synty ja leviäminen • Yritysten kokemus sääntelytaakasta ja muut kustannukset • Yritystoiminnan tuotto ja kannattavuus 	
Vaikutukset työllisyyteen	<ul style="list-style-type: none"> • Mahdolliset työllisyysvaikutukset 	
Muita tekijöitä		

Oikeudenmukaisuus ja haavoittuvuus	<ul style="list-style-type: none">• Yhteiskunnan haavoittuvuus• Sosiaalinen haavoittuvuus sekä vaikutukset tuleviin sukupolviin• Kansalaisten perusoikeudet ja oikeusturva• Vaikutusten oikeudenmukainen kohdentuminen	
Viranomaisten toiminta	<ul style="list-style-type: none">• Viranomaisten keskinäiset suhteet• Viranomaisten tehtävät ja menettelytavat• Toimenpiteestä vastaavan organisaation henkilöstö, organisaatorakenne ja kustannukset	